

M. V. F. N. 24 1937
u. n. 245

Jätetty 13/5-33

Ei. yk. int. $\frac{31}{5}$ 33.

Muinaistieteelliselle Toimikunnalle.

Koskeva Hangon linnoituksia.

Hembygdens vänner niminen yhdistys Hangon kaupungissa pyysi allekirjoittanutta viime syksynä tarkastamaan Hangon linnoituksia saadakseen tietää mielipiteeni siitä, olisiko ja mitä, linnoitusten kokonaan raukeamisen estämiseksi tehtävissä sekä mitä kustannuksia siinä tulisi kysymykseen. Tähän pyyntöön suostuinkin ja tein sinne tarkastusmatkan.

Käyntiäni varten linnoituksilla oli sotalaitos järjestänyt moottoriveneen kuljettajineen käytettäväkseni. Yövyttyäni Hangossa lähdin kiertomatkalle saaristoon edellämainitun seuran edustajain kanssa varhain sunnuntain 11 p:nä syyskuuta aamuna, tullen ensin Gustaf Adolf nimiselle linnoitukselle, joka on pieni romanttinen linnake harmaasta kivistä hakatuin polygonaalisaumoin ja erittäin kaunista kivityötä hakattuine ovi- ja ambrasyriaukkoineen. Linnoitus on tuskin koskaan tullut lopullisesti valmiiksi, mutta suunnitelma ja perustukset ovat kauttaaltaan selvänä. Ainoastaan eteläinen kurttiinimuuri on täydessä korkeudessaan, joskin lohkeillut ja repeämien runtelema. Alasvierinyt kiviaines on hajallaan kallioilla ja peittää m.m. osan paikan lukuisista kalliokirjoituksista, jotka valaisevat linnakkeen rakennusaikaa ja rakentajia. Tässä linnoituksessa voitaisiin verraten vähillä kustannuksilla nostaa hajalla oleva kiviaines muureille täyttämään lohkeimia ja selventämään pohjamuureja, sekä korjata ovi- ja ambrasyriaukot, jotta muurien edelleen raukeaminen tulisi ehkäistykseen. Samalla kävisi liikkuminen

linnakalliolla siten mukavaksi ja vaarattomaksi, seikka, joka ei ole ilman merkitystä, koska Hanko on kylpykaupunki, jonka kesävieraille linnasaari varmaan olisi tervetullut pikkumatkojen määräksi. Suorittamalla työ jakamalla se useamman vuoden osalle kustannukset tästä eivät myöskään tulisi rasittaviksi. Huomautinkin näistä seikoista seuran jäsenille, ja matkalta palattuani tein seuralle ykistyiskohtaisen ehdotuksen työn suorittamisesta likimääräisine kustannusarvioineen siltä varalta että seura haluaisi joihinkin toimenpiteisiin ryhtyä varojen saamiseksi työhön, minkä ohella ehdotin että työ voitaisiin panna alkuun parinkymmenen tuhannen markan suuruisella määrärahalla, jolloin työstä ja sen vaatimista kustannuksista saataisiin varmempaa kokemusta.

Tämän määrärahan onkin seura sittemmin tarkoitukseen hankkinut ja työ toteutetaan vielä tänä kesänä ehdolla, että allekirjoittanut ottaa valvoakseen työn suoritusta.

Seuraava linnoitus ulompana, Gustavsvärn, on edellistä melkoista suurempi, osittain koko hyvin säilynyt, osittain, erittäin kaakkoiset linnakkeet, räjähdyksessä pahoin turmeltuneet. Täälläkin olisi jo yksin muurien päällyksien suojaamisella paljon hyvää linnoituksen säilymiseksi aikaansaataavissa. Myöskin tässä linnoituksessa voitaisiin muureilta kallioille vierineitä kiviä nostaa takaisin muureille ja kalliot siten puhdistaa, jolloin täälläkin olevat runsaat kalliohakkaukset vaakunoineen ja nimikirjoituksineen olisivat kopioitavissa. Linnoituksen suuruus tekee kumminkin täydellisemmän korjauksen toimeenpanon verraten suuria kustannuksia vaativaksi, minkä vuoksi tähän linnoitukseen nähden en vielä esittänytkaan seikkaperäisiä korjausehdotuksia.

Kolmas linnoitus, Meijerfeldt, on ollut korkealla jyrkkäseinäisellä kalliolla, mutta siitä on vain vähäisiä rippeitä jäljellä. Sattunut tavattoman sakea sumu esti linnakkeen jäännöksiä lähemmin tarkastamasta kun sumun vuoksi ei löydetty kohtaa, josta veneellä olisi päässyt saaren rantaan.

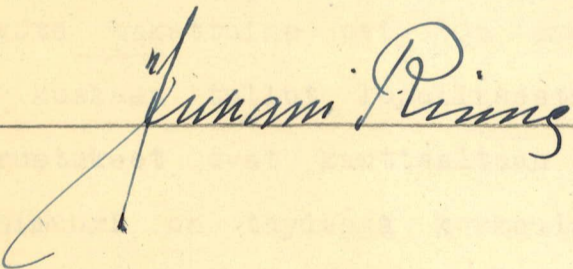
Itse kaupungissa olevista linnoituksen jäännöksistä on vanha ruutikellarin jäännös epäilemättä kaikkein mielenkiintoisin sekä

järjestelmänsä että erinomaisen kauniin harmaakivitekniikkansa vuoksi. Varsinaista säilytyshuonetta ympäröi siinä kauttaaltaan kapea holvattu käytävä kauniine kaariaukkoineen, kaikki hakatusta graniitista. Holvikäytävä on rakennuksen kaupunginpuoleisessa päässä kokonaan hajalla ja sen kiviaines näytti suurelta osalta olevan läheisen huvilan betonoidun tenniskentän täytteenä, mutta kolmelta sivulta käytävä vielä on pystyssä, jos kohta holvi monin paikoin onkin puhjennut. Korjaamalla rikkuneet kohdat holvissa, mihin hakattu kiviaines ainakin pääasiassa näyttää olevan jäljellä, saataisiin tästä omalaatuisensa nähtävyys, jommoista en muista tavanneeni missään muussa linnoituksessa maassamme.

On suuresti valitettava, että köyhyytemme tekee toivottomaksi ajatuksenkin tällaisten muistomerkkien säilyttämisestä tulevien sukupolvien nähtäväksi, ja sitäkin valitettavampaa että tätänykyä puuttuu mahdollisuuksia rakennuksen mittaamiseksi, jotta edes kuvin voisi säilyttää siitä jommoisenkin muiston.

Tässä yhteydessä tutustuin myös Hangon museoon, jonka kokoelmat eivät suinkaan ole mielenkiintoa vaille. Huomiotani kiinnitin erittäin siihen, että museon metalliesineet ovat suuresti konservoinnin tarpeessa.

Helsingissä 26 päivänä huhtikuuta 1933.

A handwritten signature in cursive script, reading "Johan Piing". The signature is written in dark ink and is positioned above a horizontal line that spans the width of the signature.